

DOI: [10.32702/2307-2156-2019.5.1](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2019.5.1)

УДК 354:65.014

Н. В. Дацій,
д. держ. упр., проф., професор кафедри економічної теорії,
інтелектуальної власності та публічного управління
Житомирського національного агроекологічного університету
ORCID: 0000-0003-0640-6426

ПАРТИЦИПАТИВНІСТЬ ЯК ПРИНЦИП НАУКОВОГО УПРАВЛІННЯ В ЯКОСТІ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ОСВІТИ

Nadiia Datsii
doctor of sciences in public administration, professor, professor of the department
of economic theory, intellectual property and public administration
Zhytomyr National Agroecological University

PARTICIPATIVITY AS THE PRINCIPLE OF SCIENTIFIC MANAGEMENT IN THE QUALITY OF EDUCATION INCREASE

У статті визначено, що система освіти в усіх розвинених країн зазнає суттєвих змін не лише кількісних, а й якісних. В умовах міжнародного розподілу праці освіта віднесена до сфери послуг і займає там значний сектор. Від можливості залучення іноземних студентів залежить не тільки фінансовий стан конкретного навчального закладу або національної системи освіти, але й їх популярність та престиж.

Обґрунтовано, що структура фінансування витрат на освіту різниться залежно від рівня закладів освіти і національних особливостей, але спільним для європейської практики виступає єдність двох складових: наявності обґрунтованої і послідовної державної концепції, що враховує освітні традиції, цілі й орієнтири, а також можливість застосування індивідуального підходу до перерозподілу ресурсів.

Досліджено потребу суспільства у компетентних і професійно підготовлених управлінських кадрах, які були б спроможні реально здійснювати професійне керівництво освітньою галуззю, втілювати на практиці визначені у стратегічних планах цілі і завдання.

Визначено ключові виклики, які потребують стратегічних змін в державній політиці інтеграції освіти і науки.

The article states that the system of education in all developed countries undergoes significant changes not only quantitative but also qualitative. In the context of the international division of labor, education is classified as a service sector and occupies a significant sector. The possibility of attracting foreign students depends not only on the financial condition of a particular educational institution or on the national education system, but also on their popularity and prestige.

It is substantiated that the structure of financing of educational expenditures varies according to the level of educational institutions and national peculiarities, but the commonality for European practice is the unity of two components: the existence of a sound and consistent state concept that

takes into account educational traditions, goals and guidelines, and the possibility of applying an individual approach to redistribution of resources.

The necessity of the society in competent and professionally trained management personnel who would be able to carry out the professional management of the educational branch in real life, to realize in practice the goals and tasks defined in strategic plans is explored.

Identified key challenges that require strategic changes in the state policy of integration of education and science.

The search for new, open and democratic models of education has become an important direction in shaping the state policy of integration of education and science of Ukraine. In order to achieve this strategic goal, the first priority was to establish highly professional scientific, analytical and prognostic support for management decisions through monitoring the quality of the activities of higher education institutions. It is extremely important along with such mandatory quality assurance provisions, which are the careful selection of teachers and administrators; continuous improvement of their qualifications; development of new technologies and teaching methods; integration of educational and scientific directions of activity of educational institution; comparing the educational process with international standards. Quality monitoring in the educational sector is often understood as a comprehensive system of monitoring the state of the education system and the changes occurring in it and its individual elements, assessing the situation and developing a forecast on the quality of education and its possible development.

Therefore, in order to realize the interests of key actors in the field of scientific and educational activity in the field of determining the mechanisms for forming the state policy of integration of education and science, the formation of a modern legal framework is required.

Ключові слова: *глобалізація; державна політика; інтеграція освіти; наука; партисипативність; реформування системи; стратегічна мета.*

Key words: *globalization; state policy; integration of education; science; participativity; system reform; strategic goal.*

Постановка проблеми. Нинішня європейська система освіти закладає контури глобальної ситуації ХХІ століття. Освіта розуміється сьогодні як стратегічна важлива сфера людського життя. З одного боку, вища освіта визначається як головний чинник розвитку і посилення інтелектуального потенціалу нації, її самостійності й міжнародної конкурентоздатності. З іншого боку – як фундаментальна умова здійснення людиною своїх громадянських, політичних, економічних і культурних прав. У розвинутих країнах світу відчувається великий спектр урізноманітнення вищих начальних закладів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Певну увагу проблемам державної політики інтеграції освіти і науки в загальному контексті розвитку знань приділяли відомі вітчизняні вчені О. Амоша, С. Андрейчук, Л. Антошкіна, О. Бабкіна, Т. Боголіб, О. Голубченко, Т. Кузнецова, В. Куценко, О. Левчишена, І. Матюшенко, С. Ніколаєнко, В. Остапчук, І. Пасінович, І. Приходько, В. Сиченко, В. Шилова, та інших висвітлені окремі організаційно-економічні проблеми функціонування інтеграції освіти і науки. Проте ринкові умови функціонування інтеграції освіти і науки вимагають напрацювання нових механізмів регуляторної діяльності держави в сфері її управління.

Метою статті є визначення методичних підходів до формування державної політики інтеграції освіти і науки

Вклад основного матеріалу. Найважливішим моментом нової освітньої моделі є те, що університет в ній стає центром, «вищою точкою» всієї системи. Всі інші елементи системи мають вигляд похідних, хоча з тих чи інших причин на них також іноді можуть робити акцент. В Європі в останнє десятиріччя ХХ ст., в умовах переорієнтації на науково спрямований розвиток економіки, високими темпами відбувається перепрофілювання у бік розвитку інформатики і різноманітних послуг. Останні передбачають підвищення ролі інтелектуального компонента і, як наслідок, – зростання ролі вищої освіти [9, с. 252].

Аналіз основних тенденцій розвитку державної політики інтеграції освіти і науки в рамках Болонського процесу свідчить про їх суттєве реформування і повільне проникнення у найбільш чуттєве середовище – безпосередньо у вищі навчальні заклади [1, с. 92]. На перше місце висуваються найважливіші компоненти освітнього процесу: зміст, методи, ефективність, які формують базис освіти та напрями розвитку вищої школи; диференційоване розроблення освітніх цілей на центральному і регіональному рівнях, що дозволяє визначити проміжні цілі освіти і враховувати проблеми, особливості й потреби регіонів [5, с. 36].

Система освіти в усіх розвинених країнах зазнає суттєвих змін не лише кількісних, а й якісних. Збільшується обсяг молоді, охопленої навчанням, і терміни освіти, ускладнюються її завдання. Економіка цих країн уже давно не потребує залучення підлітків і молоді до суспільного виробництва, доцільнішим стає тривале навчання, післядипломна освіта з метою отримання найвищого професійного рівня. Хоча у ФРН академічні вузи і зберігають своє провідне становище, біля 25% студентів відвідують вищі професійні навчальні заклади. При цьому темпи зростання чисельності студентів у цих вузах протягом останнього десятиліття вищі, ніж у традиційних вузах. Створення диференційованої системи вищої освіти, з одного боку, дозволяє задовольнити різнобічні інтереси студентів, підвищити шанси вихідців із малозабезпечених прошарків суспільства на отримання вищої освіти, з іншого боку, більшою мірою відповідає проблемам економіки у спеціалістах різного профілю і рівня кваліфікації.

В освітніх системах розвинутих країн спостерігається тенденція відмови від енциклопедичності старих навчальних програм, що спрямовувались виключно на оволодіння знаннями. Нові програми передбачають розвиток критичного складу розуму та професійної компетенції. Стосовно організації навчання студентів вважається, що рівень навчання повинен відповідати вимогам життя, але має дещо випереджати практичні потреби, знаходитись на передній лінії прогресу, працювати на наступне століття. Випускати фахівців із належним рівнем кваліфікації для роботи в обраній сфері, здатних працювати в атмосфері інновацій, підприємництва та ентузіазму – така мета, над досягненням якої працюють сучасні навчальні заклади [2, с. 14].

Освіта сьогодні у світі розглядається як засіб тривалого оволодіння ефективними засобами здобування інформації та набуття навичок самоосвіти. Для процесу реформування вищої школи у XXI ст., на думку зарубіжних вчених, буде характерним ряд нових принципових положень. Вищі навчальні заклади розвиватимуться як інституції безперервної освіти. Великого значення набуде перепідготовка і перекваліфікація дорослих слухачів. Курси навчання будуть максимально індивідуалізовані, на перший план вийде опанування студентами відповідних блоків змістовних модулів, навчальні курси будуть викладатись за новими технологіями [3].

Характерною особливістю світової тенденції розвитку державної політики інтеграції освіти і науки стає зростання її економічної ефективності. Одночасно провідною тенденцією у європейському освітньому просторі стає зростання студентської мобільності. Студенти-іноземці насамперед обирають або необхідні чи престижні професії, або ж такі, яких на батьківщині в них немає чи важко здобути [7]. Вагомим аргументом є мотив зручного навчання, так головною особливістю навчання у вищих закладах освіти США є надання змоги студентам самостійно складати навчальний план і відвідувати навчальні дисципліни за своїм вибором у зручний для себе час [6, с. 90]. Ці процеси вимагають пильної уваги до них і у сфері вищої школи України. Вітчизняна вища освіта на сучасному етапі обходить іноземним студентам значно дешевше західної, що підвищує її конкурентоспроможність. Крім цього, зберігають свою привабливість цілий ряд спеціальностей, що мають традиційно високий рівень і престижність.

Одна із головних проблем життєдіяльності вищої школи – проблема її фінансування. Аналіз структури фінансування європейських ВНЗ свідчить, що основне джерело фінансування освіти, згідно світових стандартів, – це кошти державного та місцевих бюджетів [8].

В цілому структура фінансування витрат на освіту різниться залежно від рівня закладів освіти і національних особливостей, але спільним для європейської практики виступає єдність двох складових: наявності обґрунтованої і послідовної державної концепції, що враховує освітні традиції, цілі й орієнтири, а також можливість застосування індивідуального підходу до перерозподілу ресурсів.

Серед найважливіших аспектів освітніх реформ, здійснених у зарубіжних країнах протягом останніх десяти-п'ятнадцяти років, необхідно назвати зміни в управлінні освітою. Мова йде, перш за все, про перерозподіл відповідальності за прийняття рішень між різними рівнями управління. Реформи управління освітою на макрорівні (тобто на рівні національних систем освіти) полягали, головним чином, у прогресивній децентралізації управління і делегуванні великих повноважень суспільству [2; 4]. Управління освітою переважно ґрунтується на демократичних (виборних) засадах при широкій участі громадськості і контроль за освітянським процесом здійснює, головним чином, позавідомчий орган.

Таким чином, сьогодні принципи участі громадськості, тобто різних соціальних груп населення, в державній політиці інтеграції освіти і науки є загальноновизнаним і тією чи іншою мірою реалізується на практиці у більшості розвинених країн Заходу. Більше того, партисипативність розглядається сьогодні не лише в якості одного із складових принципів наукового управління, але і в якості важливого чинника підвищення рівня освіти.

Досягнення вітчизняною системою освіти світових стандартів у цій галузі є одним з основних чинників вступу України до Європейського Союзу як повноправного члена, що обумовлює важливість для нашої держави вирішення завдань підвищення якості підготовки управлінців, керівників, адміністраторів освітньої галузі. Оскільки в сучасному інформаційному суспільстві освіченість громадян вирішальним чином впливає на рівень розвитку держави, для розроблення рекомендацій щодо вирішення цих завдань доцільно скористатися досвідом США і провідних європейських країн, система освіти яких найповніше задовольняє вимоги інформаційного суспільства.

Підготовка управлінських кадрів освітньої галузі у США здійснюється багатьма навчальними закладами, найкращими за рейтингом були визначені програми Вісконсінського університету; Гарвардського університету; Стенфордського університету і Університету Джорджа Вашингтона. Аналіз навчальних програм

зазначених університетів показав, що підготовка управлінських кадрів освітньої галузі здійснюється в цілому за програмами чотирьох типів: магістерськими, докторськими, програмами підготовки спеціалістів і за додатковими неступеневими. В межах кожного з визначених типів програм ведеться спеціальна підготовка управлінців з питань управління сферами початкової, середньої, вищої освіти, загального адміністрування освітньою галуззю, міжнародних питань освіти [2, с. 15].

Як засвідчує досвід Німеччини, дуже ефективною системою підготовки державних службовців стала німецька модель «освіта все життя» [2, с.16]. Особливу увагу привертають програми проведення короткотермінових семінарів, симпозіумів, конференцій, «круглих столів» у межах перепідготовки та подальшого навчання державних службовців з питань європейської інтеграції. В дискусіях та обговореннях з нагальних питань керівництва освітою залучаються безпосередні виконавці, що дає можливість поєднувати надбання теорії та наукові здобутки з практикою.

В цілому, аналіз розвитку державної політики інтеграції освіти і науки в розвинених країнах світу свідчить, що цей процес був тісно пов'язаний як із зовнішніми, так і з внутрішніми чинниками, які спонукали покращення рівня освіти та підготовки висококваліфікованих кадрів. Не дивлячись на суттєві відмінності в соціально-економічному розвитку, європейські країни при формуванні єдиного освітнього простору накопичили значний досвід, котрий відображається у доступності вищої освіти для всіх бажаючих, наявності умов для того, щоб закінчити навчання без перешкод, організації нових форм і методів навчального процесу, виробленні стандартів освіти, здійсненні реформ в галузі державного управління вищою школою, підготовці державних управлінців і керівництві якістю освіти. Цей досвід став вирішальним чинником на шляху модернізації вищої освіти України та її входженні у європейське освітнє поле на засадах Болонського процесу.

Україна мала і має одну з найбільших і авторитетних систем вищої освіти у світі. Однак ця система формувалася та розвивалася за інших соціально-економічних, політичних та культурних умов. Кризовий стан освіти в Україні був зумовлений цілим рядом причин, які дістались у спадщину від недалекого минулого, а саме: надмірною централізацією управління та фінансування освіти у колишньому Союзі, відсутністю національної системи освіти, заідеологізованістю та повним її одержавленням, тривалою ізоляцією від світового освітнього досвіду. Нам здається також, що радянський акцент на традиційні галузі промисловості, які вимагали великої кількості робітників з низькою кваліфікацією, та невисока заінтересованість громадськості у підтримці вищої освіти та високих технологій ще й досі впливає на ситуацію в Україні. Україна залишається виробником сталі та енергомістких товарів для країн СНД і світового ринку. Вона не претендує на «постіндустріальні» технології. І, що найтрагічніше, інтелектуальний потенціал нових поколінь молоді держави може ще довго марнуватися у галузях з низькими технологіями.

Фундатори Болонського процесу виходили з розуміння нових світових реалій і тих вимог, які вони диктують щодо підготовки людини до життя. Вони враховували, що характер сучасної епохи визначають такі головні світові тенденції, як глобалізація і самоідентифікація національних інтересів; становлення інформаційного та громадянського суспільства; демократизація суспільного життя й тотальне утвердження ринкових відносин; пріоритет особистості; духовності, культури й загальнолюдських цінностей; утвердження толерантних міждержавних відносин; розширення прав і свобод особистості, зростання авторитету і значення інтелекту (науки і освіти), який поступово перетворюється на стратегічний чинник суспільного розвитку.

Таким чином, для України склалися надзвичайно сприятливі зовнішні обставини розвитку державної політики інтеграції освіти і науки, оскільки у Болонському процесі було чітко визначено напрям руху вітчизняного освітнього комплексу. Крім того, для вступу в європейський простір вищої освіти можна було використати конкретні європейські програми та проекти підтримки та сприяння у проведенні реформ вищої української школи. На нашу думку, засвоєння міжнародного досвіду реформування вищої освіти і застосування всіх його позитивних елементів значно прискорили цей шлях. Важливо і те, що докорінна трансформація вищої освіти в Україні збіглася в часі з утвердженням незалежності, становленням ринкових відносин і переглядом під цим кутом зору системи цінностей у сфері освіти.

До ключових викликів, які потребують стратегічних змін в державній політиці інтеграції освіти і науки, належать:

- глобалізація і неолібералізація світової і більшості національних економік, в тому числі української;
- безальтернативність сталого економічного розвитку для кожної країни;
- нарощування в світі темпів технологічного прогресу, перехід національних економік на найвищі технологічні уклади;
- погіршення демографії, зниження якості трудових ресурсів та посилення процесів міграції населення.

Протягом останніх десятиліть в світі відбулися два супермасштабних явища, які докорінно змінили організацію економічного життя на світовому і національному рівнях: глобалізація та неолібералізація. Глобалізація сформувала наднаціональні мегапотоки, які прискореними темпами переміщують інтелектуальні, матеріальні, фінансові та інші фактори виробництва, і накопичення капіталу по всьому глобальному просторі незалежно від наявності державних кордонів. Успіх країни або підприємства в глобалізованій економіці залежить від здатності зайняти свою позицію на ринковому просторі, запропонувати більш конкурентну продукцію, ніж інші учасники ринку. А це можливо лише за умов підтримки високої інновативності національної економіки та окремих підприємств.

Глобалізація сприяла також небаченому розповсюдженню в світі неоліберальної економічної доктрини, яка ставить вільний ринковий обмін в основу всіх людських відносин, абсолютно лібералізує економічне життя,

звільнює капітал від контролю держави та суспільства. Найбільш ортодоксальна модель неолібералізації взагалі передбачає відсторонення держави від втручання в економіку. За такою моделлю здійснювалися ринкові реформи в нових пострадянських країнах, зокрема в Україні.

Зростаюча залежність національної економіки від зовнішніх факторів, в тому числі негативних, обмеженість і дороговизна енергетичних ресурсів, необхідність більш раціонального використання сировинної бази і робочої сили мають служити стимулом для використання інновацій задля підвищення потенціалу віддачі від наявних в країні та імпортованих з-за її меж ресурсів, переходу вітчизняної економіки до стандартів економічно безпечного виробництва і споживання з метою забезпечення сталого економічного розвитку в цілому.

У даний час в світі відбувається складний процес технологічних змін. Вичерпуються можливості вдосконалення і подальшого прогресу старих технологій, для яких настає фаза виснаження, і одночасно отримує розвиток фаза активного зростання новітніх технологій, які здатні внести революційні зміни в економіку і в суспільство в цілому.

Разом з тим під тиском неоліберальної доктрини відбуваються зміни у формуванні та реалізації країнами державної політики стосовно розвитку науки і технологій. Наука, технології, інновації витісняються з пріоритетів державної підтримки на користь підтримки фінансово-посередницького сектору. Надмірна захопленість держави і підприємництва монетарними засобами накопичення фінансового капіталу, зростання спекулятивної компоненти у його формуванні, нераціональне витрачання в суспільстві грошей, зростання їх витрат на розкіш та розваги, воєнізація державних бюджетів нівелюють ті переваги, які дає застосування в суспільстві технологічних та інших соціально орієнтованих інновацій. Це виклик загальносвітовий, а для таких країн, як Україна, це подвійний виклик, тому що за роки незалежності старий технологічний потенціал було зруйновано, а створення нового, більш інноваційно розвинутого, ще майже не розпочато.

Структура і великі масштаби зовнішніх міграційних потоків, прискорене старіння населення, деформованість структури підготовки кадрів, її невідповідність потребам ринку, необґрунтованість диференціації заробітної плати на користь галузей, які не визначають економічний прогрес країни, критично зростаюча економічна нерівність населення, надвеликі обсяги зайнятості робочої сили в неформальному, в тому числі «тіньовому» секторі економіки, разом з наведеними вище сталими демографічними тенденціями негативно впливають на формування сучасного і, особливо, майбутнього репродуктивного трудового та інтелектуального потенціалу країни [8].

Оскільки ці негативні тенденції об'єктивно неможливо в короткий термін швидко змінити (для цього потрібно прикласти багато зусиль і коштів), то виникає потреба у невідкладному пошуку рішень, спрямованих на значне підвищення продуктивності праці і ефективності вітчизняної економіки шляхом створення передумов для її інноваційного розвитку.

В умовах глобалізації та існуючих неоліберальних ринкових порядків Україна повинна мати чітку стратегічну політику свого надійного позиціонування на глобальному та європейському рівнях, яка має спрямовуватися на чутливе випереджальне реагування на динамічні зміни, що відбуваються у світовій економіці, з метою здійснення цілеспрямованих заходів щодо забезпечення виходу української економіки на високий рівень міжнародної привабливості і здатність стало розвиватися за інноваційно-інвестиційною моделлю.

Ключовим питанням стратегічної інноваційної політики є визначення тих напрямків інноваційного розвитку економіки, з яких Україна здатна отримати рівень доданої вартості не нижчий (а можливо вищий), ніж той, що має місце в масштабах глобальної економіки. Тобто конкурентоспроможність економіки України на світовому ринку має забезпечуватись в подальшому інтенсивним нарощуванням частки експорту продукції з високим рівнем доданої вартості в загальному обсязі експорту.

Успіх державної політики інтеграції освіти і науки України на глобальному ринку має визначатись обсягами інвестицій, які вона отримує ззовні, а також із внутрішніх джерел для розвитку вітчизняного високотехнологічного виробництва, динамікою зростання частки високотехнологічного експорту, підвищенням зацікавленості зарубіжних компаній і висококваліфікованих спеціалістів співпрацювати з українськими підприємствами, а також масштабами використання заощаджень населення в цілях інвестування вітчизняного виробництва.

Визначення і активна реалізація пріоритетів інноваційного розвитку України, які мають сприяти зміцненню на світовому і європейському рівнях іміджу України як держави зі значним науковим і освітнім потенціалом, держави, здатної створювати найсучаснішу високотехнологічну продукцію, повинні базуватися на світових стратегічних критеріях і механізмах підвищення конкурентоспроможності економіки на світовому і внутрішньому ринках.

Іншим важливим завданням державної політики інтеграції освіти і науки є визначення тих секторів економіки і виробництва, які мають пом'якшити критичну залежність України від імпорту, надмірні масштаби якого обумовлюють вимивання в теперішній час з економіки країни величезних коштів в інтересах інвестування країн-імпортерів своєї продукції в Україну, унеможливають створення нових робочих місць в Україні, необхідних для забезпечення повної зайнятості робочої сили, та сприяння інноваційному розвитку цих секторів.

Інноваційний розвиток України має стати ефективним засобом розбудови інформаційного суспільства і економіки, заснованої на знаннях. Сучасну основу діяльності органів державного управління щодо формування

державної політики інтеграції освіти і науки України становлять основні функції, для виконання котрих й були створені політичною владою органи виконавчої влади. Серед загальнозначущих цілей їх діяльності слід виокремити такі: політико-адміністративні, що забезпечують функціонування державного механізму та стабільність конституційно встановлених суспільних відносин; економічні, котрі уособлюють господарсько-організаційну діяльність держави; соціальні, які покликані реалізувати державну соціальну політику; гуманітарні спрямовані на функціонування та розвиток вищої освіти, науки. До загальних функцій державного управління, що покликані забезпечувати універсальні види діяльності суб'єктів управління, можна віднести такі: стратегічне планування, функцію прийняття управлінських рішень, функцію організації діяльності, функцію мотивації, контрольну функцію. До допоміжних (забезпечуючих) функцій державного управління, що впливають з внутрішньої технології управлінської праці, можна віднести такі: управління людськими ресурсами, бюджетна функція, юридично-судова функція, діловодство і документування, зв'язки з громадськістю.

Висновки. Таким чином, модернізація управління якістю освіти, пошук нових, відкритих і демократичних її моделей стали важливим напрямом формування державної політики інтеграції освіти і науки України. Для досягнення цієї стратегічної мети першочерговим було налагодження високопрофесійного наукового, аналітичного і прогностичного супроводу управлінських рішень через моніторинг якості діяльності вищих навчальних закладів. Він є надзвичайно важливим поруч з такими обов'язковими умовами забезпечення якості, котрими є ретельний підбір викладачів та адміністраторів; постійне підвищення їх кваліфікації; розвиток нових технологій і методик навчання; інтеграція навчальних і наукових напрямків діяльності учбового закладу; співставлення освітнього процесу з міжнародними стандартами. Під моніторингом якості в освітній галузі найчастіше розуміють комплексну систему спостережень за станом системи освіти та змінами, що відбуваються в ній і її окремих елементах, оцінювання ситуації та вироблення прогнозу щодо якості освіти та її можливого розвитку.

Тому, для реалізації інтересів ключових суб'єктів науково-освітньої діяльності в сфері визначення механізмів формування державної політики інтеграції освіти і науки потрібно формування сучасної правової бази, що забезпечує:

- ідентифікацію, систематизацію і правову легітимність форм, що фактично склалися, і механізмів інтеграції;
- створення і ефективну діяльність різних інститутів інтеграції (дослідницьких університетів, науково-освітніх комплексів, мережевих інтеграційних проектів та ін.);
- визначення правового положення інтегрованих структур і принципів їх державної підтримки, а також регулювання відносин між їх засновниками, іншими учасниками інтеграційних процесів.

Список використаної літератури.

1. Бабкіна О. Проблеми підвищення якості освіти в Україні у контексті Болонських реформ. Освіта і управління. 2016. Т. 9. № 1. С. 91-94.
2. Васильєв О. Роль вітчизняної науки та високих технологій у входженні України до європейського інтеграційного простору. Віче. 2018. № 16. С. 14-16.
3. Вікторов В. Проблеми євроінтеграції освітньої галузі України. Актуальні проблеми державного управління. Зб. наук. пр. ДРІДУ НАДУ. 2015. № 5. С. 43-51.
4. Воронько О. Маркетинг на ринку освітніх послуг: поняття та сутність освітньої послуги. Вища школа. 2006. №5-6. С. 84-88.
5. Воротін В.Є. Модифікація та вдосконалення механізму державного управління соціально-економічним розвитком України: регіональний вимір. Економіка та держава. 2012. № 4. С. 35-38.
6. Катаєв О. Підходи до управління інноваційною діяльністю науково-освітнього комплексу. Економіка України. 2017. № 1. С. 88-93.
7. Мазоренко Д. Удосконалення університетської освіти в контексті європейської інтеграції. Новий колегіум. 2016. № 3. С. 16-20.
8. Офіційний веб-сайт Державного комітету статистики України – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
9. Руденко О. Інноватика в системі вищої освіти: методологія інноваційних фільтрів. Геополітика України: історія і сучасність. 2013. Вип. 2. С. 247-260.

References.

1. Babkina O. (2016), "Problems of improving the quality of education in Ukraine in the context of the Bologna reforms", *Osvita i upravlinnya*, T. 9, vol.1, pp.91-94.
2. Vasylyev O. (2018), "The role of national science and high technologies in the entry of Ukraine into the European integration space", *Viche*. vol.16, pp.14-16.
3. Viktorov V. (2015), "Problems of European integration of the educational branch of Ukraine", *Aktual'ni problemy derzhavnoho upravlinnia*. Zb. nauk. pr. DRIDU NADU, vol.5, pp.43-51.
4. Voron'ko O. (2006), "Marketing in the market of educational services: the notion and essence of educational services", *Vyshcha shkola*, vol. 5-6, pp.84-88.
5. Vorotin V. (2012), "Modification and improvement of the mechanism of state management of socio-economic development of Ukraine: regional dimension", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 4, pp.35-38.

6. Katayev O. (2017), "Approaches to management of innovation activity of the scientific and educational complex", *Ekonomika Ukrainy*, vol. 1, pp.88-93.
7. Mazorenko D. (2016), "Improvement of university education in the context of European integration", *Novyy kolehium*, vol. 3, pp.16-20.
8. The official website of the State Statistics Committee of Ukraine, available at: www.ukrstat.gov.ua. (Accessed 4 January 2019)
9. Rudenko O. (2013), "Innovation in the system of higher education: the methodology of innovative filters", *Heopolytika Ukrainy: istoriya i suchasnist'*. vol. 2, pp.247-260.

Стаття надійшла до редакції 20.05.2019 р.